

that require the use of special knowledge, namely: requesting and obtaining expert conclusions and carrying out other procedural actions with the participation of a specialist. At the same time, the expert opinion is an independent source of evidence.

Special knowledge in criminal proceedings is used in the investigation of any criminal offenses, but the Criminal Procedure Code of Ukraine does not define its concept, despite the fact that many scientific works have been devoted to the issue. Unfortunately, the legislator has not yet reflected the conclusions of scientists about the essence of special knowledge.

It is considered examples of practice in the appointment and conduct of forensic examinations and the fact of violation of the law, when applying special knowledge.

Based on the analysis of theoretical and various aspects of the use of special knowledge in criminal proceedings, a conclusion is made about the extremely important value of special knowledge for the process of proving and fulfilling the tasks of criminal proceedings.

On the example of the decision of the European Court of Human Rights, attention is drawn to the inadmissibility of violations of the requirements of the current legislation in the work of an investigator, prosecutor, judge, since this can lead to negative consequences.

Key words: special knowledge, specialist, forensic expert, forensic examination, case law of the European Court of Human Rights.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.32>

УДК 343.141

Поліна Євгенівна Антонюк
кандидат юридичних наук,
професор кафедри криміналістики та судової медицини

ORCID 0000-0003-1269-6992

E-mail: polinusla@meta.ua

Вадим Валерійович Пясковський
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри криміналістики та судової медицини

ORCID 0000-0001-7954-1018

E-mail: pwwadd@gmail.com

Національна академія внутрішніх справ

**ПИСЬМОВЕ ПОЯСНЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА В СИСТЕМІ
ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ДОКАЗІВ НА ДОСУДОВОМУ
РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

У статті розкривається значення та роль письмового пояснення спеціаліста як відображення результатів застосування ним спеціальних знань

та навичок при залученні до проведення процесуальних дій на досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень. На прикладі обов'язкового залучення спеціаліста до проведення процесуальних дій розглядається роль такого суб'єкта в процесі доказування. Визначається місце письмового пояснення спеціаліста в системі процесуальних джерел доказів. Пропонуються криміналістичні рекомендації суб'єктам розслідування по оформленню результатів залучення спеціалістів до проведення процесуальних дій у вигляді письмового пояснення спеціаліста.

Ключові слова: спеціальні знання, спеціаліст, письмове пояснення спеціаліста, додаток до протоколу, документ, процесуальні джерела доказів, досудове розслідування, процесуальні дії, кримінальне провадження.

Постановка проблеми. Недотримання принципів юридичної техніки під час реалізації правотворчої діяльності в державі з романо-германською правовою системою, якою є Україна, створює, на наш погляд, підстави для формування слідчих, адвокатських та судових прецедентів, регіональної практики правозастосовної діяльності, можливостей тлумачення та пристосування правових норм до окремих ситуацій, і, як загальний наслідок, – не лише позбавляє діяльність уповноважених суб'єктів дієвості, але й закладає підстави для можливих порушень прав громадян.

Особливе занепокоєння, зважаючи на суспільну значущість об'єкту регулювання, викликають, на наш погляд, недоліки під час формулювання норм кримінального процесуального права [1, с. 38].

З 2012 року діяльність з розслідування кримінальних правопорушень в Україні відбувається в умовах постійних змін та доповнень Кримінального процесуального кодексу, які, на жаль, не завжди сприяють підвищенню ефективності процесу розслідування, незважаючи на таку заявлену мету.

Також, відсутність законодавчого визначення окремих дефініцій, якими оперує законодавець в кримінальному процесуальному законі, правової регламентації окремих процедур зі збирання, оцінки та перевірки доказів, якісного і повного коментаря до Кримінального процесуального кодексу України дозволяє інтерпретувати не лише діяльність учасників провадження, а й процесуальну значимість такої діяльності та позбавляє учасників можливості використовувати її результати як належні та допустимі докази.

Одним із таких дискусійних аспектів є залучення спеціаліста до процесуальних дій та використання результатів його діяльності в процесі доказування на стадії досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками проблемам залучення спеціальних знань до забезпечення потреб правосуддя в цілому та ролі спеціаліста як носія спеціальних знань в кримінальному провадженні зокрема присвячені наукові пошуки українських вчених: М. Г. Щербаківського [2; 3], К. А. Садчікової [4], Д. В. Куриленка [5], В. О. Яремчук [6]. Аналіз публікацій демонструє відсутність серед вчених єдиного погляду щодо процесуальної значущості результатів діяльності спеціаліста в кримінальному провадженні, оформлених у вигляді письмо-

вого пояснення спеціаліста, та його місця в системі процесуальних джерел доказів.

Мета дослідження. Метою статті є визначення сутності та місця письмового пояснення спеціаліста в системі процесуальних джерел доказів на судовому розслідуванні кримінальних правопорушень та формування криміналістичних рекомендацій щодо його змісту і обсягу.

Викладення основного матеріалу. Залучення спеціаліста – особи, яка володіє спеціальними знаннями і навичками, – до участі у проведенні слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій є однією із процесуальних форм використання спеціальних знань в кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування.

Крім випадків обов'язкового залучення спеціаліста до проведення процесуальних дій, як то: огляд трупа (ст. 228 КПК України), огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією (ст. 229 КПК України), допит малолітньої або неповнолітньої особи (ст. ст. 226, 227 КПК України), копіювання інформації, що міститься в інформаційних (автоматизованих) системах, телекомунікаційних системах, інформаційно-телекомунікаційних системах, їх невід'ємних частинах (ч. 2 ст. 168, ч. 4 ст. 99 КПК України), – законодавець також передбачив можливість залучення спеціаліста для надання безпосередньої технічної допомоги суб'єкту розслідування під час здійснення інших процесуальних дій, в тому числі при проведенні слідчих (розшукових) дій. Прийняття рішення про необхідність залучення спеціаліста в таких випадках належить до компетенції суб'єкта розслідування та не є обов'язковим. При цьому право залучення спеціаліста під час досудового розслідування надається також і стороні захисту (ст. 71 КПК України).

Незалежно від підстави залучення спеціаліста до проведення процесуальної дії (процесуальна процедура чи рішення сторони кримінального провадження), всі особи, залучені як спеціалісти, мають однакові права, в тому числі: користуватися технічними засобами, приладами та спеціальним обладнанням; знайомитися з протоколами процесуальних дій, в яких вони брали участь, і подавати до них зауваження (ч. 4 ст. 71 КПК України).

Важливо розуміти, що особа, яка залучається як спеціаліст, є учасником лише тієї процесуальної дії, до якої вона залучається, а не провадження в цілому. Тому отримати фактичні дані завдяки спеціальним знанням, якими володіє особа, що залучається як спеціаліст, можливо лише в межах процесуальної дії, до участі в якій вона залучається. І, зважаючи на мету залучення спеціаліста до проведення процесуальної дії – застосування ним певних знань та навичок для досягнення мети процесуальної дії (збирання, перевірка доказів), – законодавцем не передбачена можливість допиту спеціаліста та отримання від нього показань – процесуальних джерел доказів. В той час як саме відомості про хід та результати застосування спеціалістом його знань та навичок мають значення для кримінального провадження.

Аналіз слідчої практики демонструє, що загальноприйнятою є практика відображення в протоколі відповідної процесуальної дії лише самого

факту залучення спеціаліста та власне результатів застосування ним спеціальних знань та технічних засобів у вигляді матеріальних об'єктів, долучених до протоколу як додатків. До того ж сама форма протоколу процесуальної дії, який складається від імені суб'єкта розслідування, та стиль викладання фактичних даних в ньому не передбачають тлумачення спеціальних методів пізнання та технології діяльності спеціаліста із застосування ним певних знань під час цілеспрямованої діяльності зі збирання чи перевірки доказів. Таким чином, поза можливістю об'єктивного пізнання всіх учасників не лише певної процесуальної дії, а й кримінального провадження в цілому, залишається великий обсяг фактичних даних (доказів), що мають значення для кримінального провадження.

До таких фактичних даних, що не знаходять свого відображення в протоколі процесуальної дії, відносяться, в тому числі:

- закономірності існування певних об'єктів, явищ та процесів об'єктивної дійсності, пов'язаних з подією кримінального правопорушення, які обумовили вибір спеціаліста щодо застосування конкретних методів та технічних засобів;

- умовиводи спеціаліста про механізм події в цілому або окремі її елементи, засновані на його компетентних знаннях;

- результати застосування технічних засобів щодо виявлення матеріальних слідів, їх якість, в тому числі негативні, з поясненням причини;

- стан, властивості та морфологія певних об'єктів матеріального світу, пов'язаних з подією кримінального правопорушення;

- пояснення наявності ситуаційно обумовлених слідів тощо.

Нерідко в процесі розслідування саме ці «втрачені» відомості стають необхідною незамінною ланкою в причинно-наслідковому ланцюгу встановлення істини, отримати які в процесуальному порядку, а отже і використати їх в процесі доказування, не представляється можливим для суб'єкта розслідування. Іноді саме такі відомості є елементом, якого не вистачає для переконливості клопотання, з яким звертається суб'єкт розслідування до прокурора чи суду щодо отримання постанови чи ухвали на подальші процесуальні дії під час досудового розслідування.

При цьому законодавцем передбачена можливість не лише отримати такі відомості, а й ввести їх до системи процесуальних джерел доказів, що дозволяє в повній мірі залучати спеціальні знання, якими володіє спеціаліст, для встановлення істини в кримінальному провадженні. Нажаль, суб'єкти розслідування ігнорують таку можливість, хоча дуже часто стикаються з проблемою неможливості отримання в процесуальному порядку інформації від особи, що залучалася як спеціаліст для проведення певної процесуальної дії. На наш погляд, таке ігнорування відбувається невідомо, а у зв'язку з необізнаністю суб'єктів розслідування та нечіткістю конструкцій норм Кримінального процесуального кодексу України, що регламентують процедуру залучення спеціаліста до процесуальних дій на досудовому розслідуванні.

Так, відповідно до ч. 2 ст. 105 КПК України додатками до протоколу можуть бути, в тому числі, письмові пояснення спеціалістів, які брали уч-

асть у проведенні відповідної процесуальної дії. Протоколи процесуальних дій та додатки до них, складені в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним кодексом, належать до документів – процесуальних джерел доказів (ч. 2 ст. 84 КПК України).

На наш погляд, спірною є думка М. Г. Щербаковського щодо того, що «спеціаліст не є суб'єктом процесу, який самостійно формує докази. Будь-яка дія спеціаліста не призводить до появи доказів, що безпосередньо виходять від нього» [2, с. 46; 3, с. 58]. Саме в результаті безпосередніх дій спеціаліста із застосування ним спеціальних знань та навичок щодо методів та можливостей науково-технічних засобів, докази, недоступні для сприйняття до дій спеціаліста, стають доступними для загального сприйняття іншими учасниками кримінального провадження. Наприклад, під час огляду місця події в результаті обробки певних поверхонь дактилоскопічним порошком стають видимими та доступними для візуального сприйняття невидимі (слабовидимі) сліди рук людей, утворені потожировою речовиною. Більш того, в подальшому, під час вилучення таких виявлених слідів, спеціаліст «створює» доказ – штучний об'єкт – копію сліду у вигляді певного малюнку, утвореного дактилоскопічним порошком, що повторює конфігурацію малюнка, утвореного потожировою речовиною. Такий же процес відбувається під час створення зліпків з об'ємних слідів. Аналогічною, на наш погляд, є участь спеціаліста у виготовленні копії інформації, що міститься в інформаційних (автоматизованих) системах, телекомунікаційних системах, інформаційно-телекомунікаційних системах, їх невід'ємних частинах (ч. 4 ст. 99, ч. 1 ст. 159, ч. 2 ст. 168 КПК України), коли в результаті його дій створюється новий об'єкт (доказ) – технічний носій інформації, що відображає зміст самої інформації, який, власне, й має значення для кримінального провадження. Це дає підстави стверджувати, говорячи мовою М. Г. Щербаковського, що певні докази «безпосередньо виходять» від спеціаліста, який залучається до проведення процесуальних дій на стадії досудового розслідування.

Також, не погоджуємося з думкою тих науковців, які вказують на неможливість віднесення письмового пояснення спеціаліста до процесуальних джерел доказів лише на тій підставі, що письмове пояснення спеціаліста як додаток до протоколу слідчої (розшукової) дії не відповідає вимогам наочності та очевидності [2, с. 46, 47]. По-перше, законодавець не ставить таких вимог до додатків до протоколів, по-друге, наочність та очевидність – це критерії форми додатку до протоколу, а не його змісту. Письмове пояснення спеціаліста, оформлене належним чином, – відповідно до вимог, що висуваються до оформлення додатків до протоколів (ч. 3 ст. 105 КПК України), – за своєю формою та змістом (спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставини, що встановлюється під час кримінального провадження) є документом – процесуальним джерелом доказів в кримінальному провадженні (п. 3 ч. 2 ст. 99 КПК України).

На підтвердження розглянутої нами логіки законодавця щодо процесуальної значущості застосування спеціалістом певних знань та місця

результатів такого застосування в системі процесуальних джерел доказів розглянемо випадки обов'язкового залучення спеціаліста до проведення процесуальних дій на досудовому розслідуванні.

Як уже зазначалося, законодавець встановлює обов'язкове коло учасників певних процесуальних дій, вводячи до його складу спеціаліста – особи, яка володіє спеціальними знаннями та навичками. При чому, в окремих випадках зазначається конкретна професія такого спеціаліста. До таких процесуальних дій відносяться: огляд трупа; огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією; допит малолітньої або неповнолітньої особи (а також всі слідчі (розшукові) дії за участю малолітньої або неповнолітньої особи (ст. 227 КПК України)); копіювання інформації, що міститься в інформаційних (автоматизованих) системах, телекомунікаційних системах, інформаційно-телекомунікаційних системах, їх невід'ємних частинах. Таким чином, передбачається, що без участі спеціалістів в цих процесуальних діях всі отримані фактичні дані не можуть бути визнані належними і допустимими доказами. Тобто, без застосування знань та навичок, якими володіє спеціаліст, що залучається до процесуальної дії (в більшості випадках, це його професійні знання, оскільки законодавець вказує нам професію спеціаліста), всі фактичні дані, отримані з навколишнього середовища (з матеріальної обстановки та від людей) не є такими, що отримані повно та об'єктивно. І лише ті спеціальні суб'єкти – спеціалісти, обов'язкову участь яких передбачає законодавець, застосовуючи свої професійні (в більшості випадків) знання та навички, використовуючи технічні засоби, прилади та спеціальне обладнання, забезпечують повне та об'єктивне виявлення і збирання доказової інформації та відображення її у відповідних процесуальних формах: протоколах процесуальних дій та додатках до них, одним із яких є письмове пояснення спеціаліста.

Протоколи процесуальних дій, в тому числі тих, участь в яких спеціаліста є обов'язковою, не передбачають можливість викладення в них компетентної думки спеціаліста, а лише зауважень і доповнень до письмового протоколу з боку учасників процесуальної дії (п. 3 ч. 3 ст. 104 КПК України), та письмові пояснення щодо відмови особи, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, від підписання протоколу, що заносяться до протоколу (ч. 5 ст. 104 КПК України).

Тобто, письмове пояснення спеціаліста як додаток до протоколу, передбачений ст. 105 КПК України, є єдиною процесуальною формою викладення пояснень спеціаліста, що залучається до проведення процесуальної дії як обов'язковий учасник, щодо технології застосування ним: його професійних знань та навичок для виявлення і вилучення криміналістично значущої (казової) інформації; обрання наукових методів пізнання об'єктивної дійсності, послідовності та результатів їх застосування; властивостей та характеристик виявленої слідчої інформації тощо.

І, на наш погляд, є нелогічним несприйняття письмового пояснення спеціаліста як документа – процесуального джерела доказів, – зважаючи на ту значущість участі спеціаліста в процесуальних діях, якою наділяє її законодавець, передбачивши обов'язкову участь спеціаліста в процесі доказування в окремих випадках, описаних вище.

Механізм, розглянутий нами на прикладі обов'язкової участі спеціаліста у процесуальній дії, по аналогії поширюється й на всі випадки залучення спеціаліста до процесу доказування на досудовому розслідуванні та оформленні результатів такого залучення.

Той факт, що законодавцем не встановлена форма та вимоги до змісту письмового пояснення спеціаліста, лише розширює можливості суб'єкта розслідування щодо об'єктивного відображення фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження, та можуть бути пояснені спеціалістом на основі застосування ним відповідних спеціальних знань та навичок.

З урахуванням зазначеного вище, під час залучення спеціалістів до проведення процесуальних дій, суб'єктам розслідування рекомендується:

- завжди долучати до протоколу відповідної процесуальної дії письмове пояснення спеціаліста (особливо у випадках обов'язкової участі спеціаліста) щодо: методів та технічних засобів, що він застосовував; характеристик об'єктів, які виявлені чи вилучені завдяки його спеціальним знанням та навичкам; його думки щодо взаємозв'язку матеріальних об'єктів з подією кримінального правопорушення, що розслідується тощо;

- пропонувати спеціалісту писати письмове пояснення власноруч з метою уникнення неправильної інтерпретації його слів та забезпечення логічного й повного викладення фактів, що мають значення для розслідування;

- не обмежувати спеціаліста у формі та обсязі письмового пояснення, що забезпечить повне та всебічне відображення результатів застосування ним спеціальних знань та навичок та дозволить отримати кваліфіковане судження (висновок) щодо певних закономірностей існування та плину явищ та їх наслідків у зв'язку з подією, що розслідується [7, с. 49-50].

Письмове пояснення спеціаліста, що долучається до протоколу відповідної процесуальної дії як додаток, повинно відповідати загальним вимогам оформлення додатків до протоколів, передбачених ч. 3 ст. 105 КПК України: бути належним чином виготовленим, упакованим з метою надійного збереження, а також засвідченим підписами слідчого, прокурора, спеціаліста, інших осіб, які брали участь у виготовленні та / або вилученні такого додатку.

Саме таке оформлення результатів залучення спеціалістів до проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні, на наш погляд, унеможливить втрату доказової інформації, забезпечить повне та об'єктивне використання спеціальних знань в процесі доказування, що, в свою чергу сприятиме підвищенню ефективності процесу розслідування в цілому. Водночас це дозволить суб'єкту розслідування уникнути ситуацій щодо сумнівності належності та допустимості використання як доказу висновку спеціаліста під час розслідування кримінальних проступків, порядок отримання якого не визначений кримінальним процесуальним законом.

Висновки. Таким чином, відсутність в окремих нормах Кримінального процесуального кодексу України чіткої вказівки на необхідність оформлення результатів залучення спеціаліста до проведення процесуальних дій на досудовому розслідуванні у вигляді письмового пояснення спеціаліста та сприйняття його документом – процесуальним джерелом доказів, – не є пе-

решкоюю саме для такого процесуального оформлення результатів залучення спеціальних знань до процесу доказування під час досудового розслідування. Долучення письмового пояснення спеціаліста до матеріалів кримінального провадження за результатами участі спеціаліста в процесуальних діях та подальше використання його як важливого джерела доказів – документа – повинне, на наш погляд, стати обов'язковою практикою суб'єктів розслідування, яка забезпечить повне, компетентне, об'єктивне збирання доказів на основі спеціальних знань та використання їх в процесі встановлення істини. Критеріями належності під час оформлення письмового пояснення спеціаліста для суб'єкта розслідування повинні виступати: вимоги законодавця щодо залучення спеціаліста; мета процесуальної дії, до участі в якій залучається спеціаліст; результати залучення спеціаліста; причинно-наслідковий зв'язок між діяльністю спеціаліста й отриманими результатами та об'єктивна необхідність сприйняття діяльності спеціаліста для інших учасників не лише окремої процесуальної дії, а й провадження в цілому.

Перелік посилань

1. Гуцалюк М. В., Антонюк П. Є. Щодо сутності електронної (цифрової) інформації як джерела доказів у кримінальному провадженні. *Криміналістичний вісник*. 2021. № 33 (1). С. 37-49. DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-37>.
2. Щербаківський М. Г. Консультаційна функція спеціаліста у кримінальному провадженні. *Криміналістика і судова експертиза*. Київ, 2017. Вип. 62. С. 43-51.
3. Щербаківський М. Г. Рецензія заключення судового експерта і письменне роз'яснення спеціаліста: сходство и различие. *Криміналістика і судова експертиза*. Київ, 2020. Вип. 65. С. 52-63. DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.05>.
4. Садчикова К. А. Використання спеціальних знань на стадії досудового розслідування (процесуальний аспект): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса. 2017. 233 с.
5. Куриленко Д. В. Інститут обізнаних осіб у змагальному кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків. 2017. 257 с.
6. Яремчук В. О. Участь спеціаліста у кримінальному провадженні: історія та сучас-

References

1. Hutsaliuk, M. V. Antoniuk, P. Ye. (2021). The essence of digital information as a source of evidence in criminal proceedings. *Forensic Bulletin*. No. 33 (1). P. 37-49. Retrieved from: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-37>. (in Ukrainian).
2. Shcherbakovskyi, M. H. (2017). Consultative function of a specialist in criminal proceedings. *Criminalistics and Forensics*. Kyiv. Issue 62. P. 43-51. (in Ukrainian).
3. Shcherbakovskii, M. G. (2020). The review of a forensic expert's conclusion and a written explanation of a specialist: similarities and differences. *Criminalistics and Forensics*. Kyiv. Issue 65. P. 52-63. Retrieved from: <https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.05>. (in Russian).
4. Sadchikova, K. A. (2017). The use of special knowledge at the stage of pre-trial investigation (procedural aspect). Candidate's thesis of Juridical Sciences: 12.00.09. Odesa. 233 p. (in Ukrainian).
5. Kurylenko, D. V. (2017). Institute of knowledgeable persons in competitive criminal proceedings. Candidate's thesis of Juridical Sciences: 12.00.09. Kharkiv. 257 p. (in Ukrainian).
6. Yaremchuk, V. O. (2014). Participation of a specialist in criminal proceeding: history and

ність. Теорія і практика правознавства. 2014. Вип. 2 (8). С. 1-11.

7. Антонюк П. Є. Щодо сутності письмового пояснення спеціаліста у кримінальному провадженні. *Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу*: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 листопада 2020 р.). Київ, 2020. С. 47-50.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

contemporaneity. Theory and practice of jurisprudence. Issue 2(8). P.1–11. (in Ukrainian).

7. Antoniuk, P. Ye. (2020). Regarding the essence of the written explanation of the specialist in criminal proceedings. *Current issues of forensic expertology, criminalistics and criminal procedure*: proceedings of the II international scientific and practical conference. (Kyiv, November 19, 2020). Kyiv. P. 47-50. (in Ukrainian).

8. Criminal Procedural Code of Ukraine as of 13.04.2012. No. 4651-VI. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (in Ukrainian).

ПИСЬМЕННОЕ ОБЪЯСНЕНИЕ СПЕЦИАЛИСТА В СИСТЕМЕ ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ ИСТОЧНИКОВ ДОКАЗАТЕЛЬСТВ НА ДОСУДЕБНОМ РАССЛЕДОВАНИИ УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ

П. Е. Антонюк
В. В. Пясковский

В статье раскрывается значение и роль письменного объяснения специалиста как отображение результатов применения им специальных знаний и навыков при привлечении его к проведению процессуальных действий на досудебном расследовании уголовных правонарушений. На примере обязательного привлечения специалиста к проведению процессуальных действий рассматривается роль такого субъекта в процессе доказывания. Определяется место письменного объяснения специалиста в системе процессуальных источников доказательств. Предлагаются криминалистические рекомендации субъектам расследования по оформлению результатов привлечения специалиста к проведению процессуальных действий в виде письменного объяснения специалиста.

Ключевые слова: специальные знания, специалист, письменное объяснение специалиста, приложение к протоколу, документ, процессуальные источники доказательств, досудебное расследование, процессуальные действия, уголовное производство.

THE SPECIALIST'S WRITTEN EXPLANATION IN THE EVIDENCE'S PROCEDURAL SOURCES SYSTEM ON THE PRE-TRIAL INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES

P. Antoniuk
V. Piaskovskyi

The article reveals the meaning and role of a specialist's written explanation as a reflection of the results of his/her application of special knowledge and skills

when involved in the conduct of procedural actions in the pre-trial investigation of criminal offenses. The role of such a subject as a specialist in the process of proving is considered on the example of the obligatory involvement of a specialist in carrying out procedural actions. The place of the specialist's written explanation in the system of procedural sources of evidence is determined. Forensic recommendations are offered to the subjects of the investigation on the registration of the results of involving a specialist in the conduct of procedural actions in the form of a specialist's written explanation.

Key words: special knowledge, specialist, written explanation of a specialist, annex to the protocol, document, procedural sources of evidence, pre-trial investigation, procedural actions, criminal proceedings.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2021.66.33>
УДК 343.93

Андрій Віталійович Кофанов
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри криміналістичного забезпечення
та судових експертиз

ORCID 0000-0002-5242-2518
E-mail: kofanov_andrey@ukr.net

Наталія Володимирівна Павловська
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри цивільного права та процесу

ORCID 0000-0003-3311-0364
E-mail: wwwpav@gmail.com

Марина Йосипівна Кулик
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри кримінального процесу

ORCID 0000-0003-1373-6749
E-mail: coolss777@ukr.net

Юлія Василівна Терещенко
кандидат юридичних наук,
професор кафедри кримінального процесу

ORCID 0000-0002-5353-0887
E-mail: vladysikter@ukr.net

Національна академія внутрішніх справ